

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Babszem család

Él Törpeházában, az én falucs-kámban egy olyan törpecsalád is, amelynek a foglalkozását aligha találnátok el. Ez a család akrobata, úgynevezett „erőművész”. De tulajdonképpen rosszul is mondtam, hogy Törpeházában él a Babszem család is – mert ez a vezetéknevük –, télen ugyanis a külföldi cirkuszokban lépnek föl, nyáron idehaza járják a városokat, s csak tavasszal meg ősszel térnek meg falucskánkba egy kis pihenésre. Most éppen azt akarom elmondani nektek, mi történt a Babszem családban az idén tavasszal, az otthon töltött két hónap alatt.

Május elején egy délelőtt átmentem hozzájuk látogatóba. Babszem mama elém jött a konyhából, s kísért a veranda felé. A veranda lépcsője alatt azonban megálltunk, s várakoztunk. Endre barátom ugyanis, a családapa, éppen magyarázott valamit kisfiuknak, a nyolcéves Bandikának, s nem akartuk megzavarni az oktatást. Körülbelül ezeket mondotta:

„Jaj, Bandikám, sehogy sincs rendjén, hogy én valamit többször is elmagyarázok neked, s te mégis újból és újból elköveted ugyanazt a hibát. Az a baj, hogy nem figyelsz, amikor beszélek hozzád. Már számtalanszor elmondtam azt is, hogy kézzel csak akkor fogjuk meg az ételt, ha az evőeszköz szétmorzsolná, vagy összenyomná. Ezért ehetjük kézzel a linzer-tésztát meg a fánkot. A tepertőt azonban, már ezt is elmondtam neked legalább ötször, fel lehet szúrni a villára, vagy alája lehet csúsztatni a villát. Legutóbb a vonaton kézzel ettük, az igaz, de az ilyesmi kivétel, ebből még nem következik, hogy kézzel ehetjük idehaza is, rendes körülmények között. Látod, a te jó édesanyád milyen szépen tálcára tette neked a tízóraidat. Villát is tett melléje, s te mégis a kezeddal nyúlkáltál a tányérba, összezsíroztad a kezedet, a kezeddal összezsíroztad a ruhádat, a bútorokat, de az is baj, hogy piszok kerülhet a kezedről a tepertőre, a tepertővel a gyomrodba, és

megbetegedhetsz... Mondd, Bandikám, figyelsz te most rám? Mondd csak meg, miről beszéltem utoljára!”

Bandika, mialatt édesapja beszélt hozzá, lesütött szemmel, komor arcocskával állt a verandaasztal mellett. Két kis keze azonban – a szégyenkező szemlesütés meg a komor ábrázat ellenére – szorgos munkával s szinte mesteri ügyességgel varkocsot font az asztalterítő hosszú pamutbojtjaiból.

Édesapja kérdésekor ijedten felpillantott, aztán ismét lesütötte szemét, és halkán felelte: „Aaa...”, a vonatról tetszett beszélni... Hogy a vonaton is tepertőt etünk.” Endre barátom az asztalra csapott... „Hát ez hallatlan! Hol vagyunk már a vonattól! Most újból elmondom, miért nem szabad kézzel enni, de most már nyitva legyen a füled! A kézzel evés egészségtelen, ízléstelen és piszkít. Ha összezsírozzod a ruhádat meg a lakást, azzal édesanyád munkáját szaporítod. Márpedig az olyan fiú, aki szereti szüleit...”

Endre ekkor hirtelen elhallgatott, az asztal mögé tekintett, és feljajdult: „Hát rettenetes! Az ember kibeszéli a tüdejét, de ő nem figyel, nem figyel és nem figyel!” Bandika ugyanis, mihelyt édesapja folytatni kezdte az oktatást, szintén folytatni kezdte a varkocsfonást. Most már azonban íntem Babszem mamának, és felmentünk a verandára. Köszöntöttük egymást, beszélgettünk néhány szót, aztán Bandika sügva megkérdezte édesanyjától: „Átmehetek Jancsiékhoz?” Babszem mama bölintott. Bandika boldogan elvágatott, Endre pedig sóhajtott egy nagyot: „Már igazán nem tudom, mit tegyek vele, Moha bátyám! Tanítjuk, magyarázunk neki, de nem figyel. Ha a fejünk tetejére állunk, akkor se figyel!” Babszem mama ekkor pattintott az ujjával, és így szólt férjéhez: „Eszembe jutott valami! Nem kell éppen a fejünk tetejére állnunk, de... Kitalálhatnánk valamit, hogy ne legyen unalmas

Bandikának a magyarázat. Hogy kénytelen legyen figyelni. Talán ha tréfás formában tanítanánk... Hiszen tudod, mennyire szereti a bohócokat.” Babszem papa megdöbbenve nézett feleségére: „Csak nem gondolod, hogy pojá-cát csinálok magamból ennek a haszontalannak a kedvéért?” Neveltünk, és másról kezdtünk beszélni. Csak futó ötletnek tekintettem Babszem mama indítványát, nem gondoltam, hogy megvalósítják.

Bandikát viszont másnap beszólítottam a kertembe, és egyszerű szóval megkérdeztem, miért nem figyel a szülői tanításokra. Ezt válaszolta: „Szeretnék én figyelni, Moha bácsi, de ha prédikálnak meg szidnak, nem tudok. Mindig olyan rosszul érzem magam közben, és folyton arra gondolok, bárcsak már vége lenne.” „De hát ne tekintsd prédikációnak meg szidásnak. Tanítás!” Elgondolkodva nézett rám, aztán megvárta fejét: „Nem tudok figyelni rá. Unalmas és hosszú.”

Vagy két hét múlva meglátogattott egy pajtikátok a szüleivel, s elmentünk sétálni Törpeházában. Amikor a Babszem család háza elé értünk, pajtikátok csodálkozva felkiáltott: „Nini, bohócok!” A verandán két fura figura handabandázott, bolondozott. Bandika szülei. Bandika meg egy nagy karos-

székben ült, és nevetett. A mama fordítva vette fel konyhai kötényét, papírcsákót viselt, s egy piros napernyőt pörgetett a feje fölött. Babszem papa kisfiút ábrázolt a bohócjátékban: fején Bandika csúcsos, zöld sipkája hetykélkedett, nadrágja szarát meg térdig feltúrta. Arcát liszttel befehéřítette, s két nagy, piros pöttyöt festett rá. Amikor megálltunk a kerítés mellett, éppen Babszem mama beszélt tréfálkozva, sopánkodva, bohócos óbégatással: „Jaj, jaj, te haszontalan Rigoló, már hány-szor, de hány-szor elmagyaráztam neked: Ha szólítalak, 'Gyere ide!', akkor ne kérdezd, 'Minek?', hanem siess oda hozzám! Értsd meg végre, hogy bajod eshet, ha nem fogadsz szót nekem!” Babszem papa is bohócosra torzított szóval felelt: „Értek, mámuska, Rigoló okos! Há mondod, 'Gyere ide!', nem mondok, 'Minek?', hanem sietek odá, értek, mámuská!” „Na hát, akkor most kipróbáljuk. Gyere ide!” Babszem papa azonban meg se moccant, és bambán kiáltotta: „Minek?” Bandika jobbra-balra dőlt nevéttében, s belekiáltott a játékba: „A Rigoló sapkája mindjárt leesik!” De Rigoló nem törődött a sapkával, a lábához kapott, és úgy tett, mintha sírna: „Jáj, jáj, megháraptá lábomát veszett kutya, jáj, jáj, miért is nem száládtám rögtön mámuskához, amikor hívott?” Bandikán azonban nem látszott, hogy ért valamit a tanulságból. Leugrott a karosszék-ből, és négykézláb futkosott a verandán: „Vau, vau, én vagyok a veszett kutya, féljetez tőlem, vau, vau, vau!”...

Vendégeim kérdő tekintettel néztek rám, én azonban csak ennyit mondtam: „Játszanak, gyere- rünk tovább!” Tisztelettel gondoltam ugyan Babszem papa és Babszem mama igyekezetére: még maskarát is hajlandók csinálni magukból, hogy gyermekük megértsse mindazt, amire – ha egyszerű szóval mondják neki – nem figyel. De ugyanakkor szomorúságot és szégyent éreztem a maskarásdi balsikere miatt. Látnivaló volt ugyanis, hogy Bandika nem is igyekszik megérteni a tanítást, nevet a komédiázásukon, s csupán a bohóckodás – a sapka, az ugatás –, vagyis csak a külsősége érdeklik.

A következő napokban igen sok teendőm volt, s már júniusban jár-tunk, amikor ismét látogatóba mentem a Babszem családhoz. Néhány héttel előbb azt mondta Babszem mama, hogy nem kell éppen fejük tetejére állniuk, ebben azonban tévedett. Már az utcáról láttam, hogy ismét bohócjátékot adnak elő csemetéjüknek, és Babszem papa a szó legszorosabb értelmében – hiszen különben is akrobata – a fején áll. Most azt akarták megérteni Bandikával, hogy nem szabad szerteszt hagynia holmiját, hogy rend nélkül olyan az ember, mintha a fején állna. Márpedig a fejtetőn állást nem sokáig lehet bírni. Ennek ábrázolására a tótágast álló Rigoló – vagyis Babszem papa – percenként meg-ingott, eldőlt, s végigesett a veranda gyékényszőnyegén. Bandika persze mindannyiszor hahotázott egy nagyot, sőt végül már ki se bírta várni, hogy fejtetőn álló édesapja szándékosan poty- tyanjon a hátára, persze vigyázva, hogy ne üsse magát, hanem kiáltott egyet: „Puffanj, Rigoló!”, és megrántotta a gyékényszőnyegét. Babszem papa most nem készült az esésre, s puffant is, mint annak a rendje. De talpra ugrott tüstént, kikapta Babszem mama kezéből a piros napernyőt, s alighanem puffant volna egyet-kettőt Bandika háta is, ha ebben a pillanatban be nem lépek a verandára, és meg nem akadályozom a készülő, műsoron kívüli mutatványt. Bandika elszaladt, Endre barátom meg csöndesen leengedte az ütésre emelt napernyőt, és sóhajtott egy nagyot: „Most aztán mit tegyünk, Moha bátyám? Nem használt a bohóckodás sem.” Hallgattam, gondolkoztam, nem tudtam tanácsot adni. Ekkor azonban nyílt a kertajtó, s egy hozzám hasonló öreg törpe jött be: Bandika tanítója.

Bandinak ugyanis ilyenkor nyáron kell pótolnia mindazt a tanulást, amit télen a cirkuszi fellépések miatt elmulaszt. A tanító bácsi szavai-ból kiderült, hogy Bandika rendszeresen becsapja szüleit: eltagadja a házi feladatokat. Endre barátom tüstént be akarta hívni, nekem azonban támadt egy gondolatom, kimentem a kertbe Bandikához, és ezt mondtam neki: „Panaszoltad nekem a múltkor, hogy unalmasak és hosszúak édesapád prédikációi. Kitaláltam valamit, hogy ne legye-

nek se unalmasak, se hosszúak.” Huncutul elmosolyodva folytattam: „Te úgyis nagyon szeretsz becsapni másokat, igaz-e? Csapd hát be édesapádat akkor is, amikor unalmasan és hosszan magyaráz neked! Tégy úgy, mintha figyelnél a prédikációjára!” Huncutul mosolygott Bandika is, és ámuldozott: „Moha bácsi csakugyan ezt tanácsolja neked?” Nevettem. „Ezt én! Csapd be minél jobban! Még ismételd is, mit mond. Akkor még inkább azt fogja hinni, hogy figyelsz...”

Másnap már korán reggel beállított hozzám Bandi, és lelkendezett: „Nagyon jó tanácsot adott, Moha bácsi! Úgy tettem, mintha figyelnék, édesapám meg elhitte!” „Ismélted is, amit mondott?” „Isméltetem! Azt mondta, hogy három okból kell tanulni: önmagáért, az ő kedvükért, és... ööö... Jaj, a harmadikat elfelejtettem!” Megfordult, és elszaladt. Futtában kiabálta vissza: „Megkérdezem tőle, aztán visszajövök!” De nem jött vissza. Később arra járt az édesanyja, és örömmel újságolta, hogy Bandika tanul.

Másnap délután ismét átszaladt hozzám Bandika, és ujjongott: „Megint becsaptam! Tetszik tudni, azért is jó ez a becsapás, mert így nem unalmas a prédikáció, és rövidebb is lesz tőle. Mondogatom: 'Értem, édesapám', ismétlem, amit mondott, és akkor ő már nem mondja el többször is ugyanazt.” Megkínáltam süteménnyel, de mindaddig nem volt hajlandó venni belőle, amíg kezet nem moshatott. Ezt mondotta: „Ma éppen erről beszélt édesapám, hogy akkor is meg kell mosnunk a kezünket evés előtt, ha nem látunk piszkot rajta. Mert a baktériumok nem lát-szanak.” Ebben annyira igaza volt, hogy magam is kezet mostam vele, s csak aztán ültünk neki igen jókedvűen a nagy tál süteménynek.

No de jókedv ide, jókedv oda, most bizony szurkolok erősen, mi lesz akkor, ha Bandi ráeszmél: nem ő csapja be az édesapját, hanem én csaptam be őt. Már nincsenek odahaza Törpeházán, járják az országot valamelyik cirkusszal. Majd csak az ősszel térnek haza néhány hétre. Remélem azonban, hogy akkorára megérte az én Bandi barátom, milyen nagyon fontos, hogy figyeljünk arra, amit szüleink mondanak nekünk. S ha ezt megérte, akkor bizonyára megbocsát nekem.